

Sunuş

İdris YÜCEL

Hacettepe Üniversitesi

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e dış politika bağlamında miras kalan en önemli unsurlardan birisi şüphesiz denge politikasıdır. Bu anlamda, son asır boyunca Osmanlı yöneticilerinin büyük güçler karşısında ortaya koymaya çalıştığı dengeleyici politikalardan uzun uzadıya bahsetmek bir yana, yakın dönem tarihimizde, örneğin 2. Dünya Savaşı yıllarında Cumhuriyet yöneticilerinin denge oyununu ustalıkla oynamış oldukları görülmektedir. Savaş sonrası dönemdeyse iki bloğun serhatında bulunan Türkiye, Batı bloğunun içerisinde yer alsa da doğal sınırları gereği kuzey komşusu Rusya'yı daima hesaba katmak durumunda kalmıştı. Nitekim antikomünist faaliyetlere bir yandan doğrudan destek verirken, zaman zaman Rusya karşıtı kesimleri diplomatik unsurların da devreye girmesiyle, törpüleme yoluna gitmiştir. Zaur GASIMOV, bu sayıda yer alan çalışmasında Osmanlı'dan Cumhuriyet'e, komunizm karşıtı gelişmeleri, Türkiye'deki Azeri önderlerin basın ve yayın faaliyetleri çerçevesinde kronolojik olarak ele alıyor.

Günümüzde de halen güncelliğini derin tartışmalarla devam ettiren, Avrupa Birliği, ya da o zamanki adıyla Avrupa Ekonomi Topluluğu, üyeliği 1940'ların sonlarından itibaren Türkiye için uzun ince bir yol olmuştur. Yolculuğun uzamasında en büyük etken, muhtemelen, talibin ve bilhassa da matlubun sade bir deyişle kafa karışıklığı içerisinde olmalarıdır. Kimi üye ülkeler Türkiye'nin adaylığına karşı duruş sergilerken bazı ülkeler destek olmuş, Türk kamuoyu ve politik dünyası ise benzer şekilde üyelik taraftarı ve üyelik karşıtlığı yönünde ayrışmalar sergilemiştir. Üstelik, ilk üyelik başvurusunun üzerinden bir yarım asrın çoktan geçmiş olmasına rağmen, ne Avrupa Birliği ne de Türkiye müzakerelerin geleceği hususunda halen net bir vizyona sahiptir. Umut KARABULUT, çalışmasında bu karmaşık ve güncel Türkiye-AB ilişkisinin başlangıç sürecine odaklanarak, kamuoyu ve siyasi partilerin AB üyeliğine dair ortaya koydukları tartışmaları değerlendiriyor.

Bu sayımızda yer alan bir diğer çalışma, Cumhuriyetin kuruluşu arifesinde, Anadolu taşrasındaki maarif üzerine yoğunlaşıyor. Mustafa GENÇOĞLU, II. Meşrutiyet'in ilanını takiben Erzurum Vilayeti'nde gerçekleştirilen maarif teftişlerini, müfettişlerin bölgedeki birinci elden gözlemleri ve tespitleri doğrultusunda ele alıyor. Okullaşma ve örgün öğretim düzeyi, birçok Osmanlı tarihçisinin sıklıkla izahına başvurduğu üzere, *ülkenin içerisinde bulunduğu sair menfi şartlar* dolayısıyla

oldukça ilkel durumdadır. Öte yandan devlet okullarının içerisinde bulunduğu bu durum, aynı coğrafyada, yaklaşık bir asırdır devam eden oldukça nizamlı misyoner ve gayrimüslim okullarının mevcudiyeti karşısında düşündürücüdür.

Bu sayımızda, yine II. Meşrutiyet yıllarına ışık tutan bir diğer çalışma, *Bazı Osmanlı Gazetelerinde Siyasal Reklam ve Propaganda* başlığı ile Mehmet KAYA ve Sinem SİKLON tarafından kaleme alınmıştır. Yazarlar, Cumhuriyet döneminde de mütemediyen karşılaşmakta olduğumuz basın aracılığıyla, profesyonel düzeyde gerçekleştirilen siyasi propagandanın 1908 sonrasındaki izdüşümlerine dair ipuçları sunmaktalar. Diğer yandan, Seyfi YILDIRIM, *Balkan Savaşları ve Sonrasındaki Göçlerin Türkiye Nüfusuna Etkileri* başlıklı çalışmasıyla yoğun olarak 1910'lu ve 1920'li yıllarda Balkan topraklarından Anadolu istikametine gerçekleşen kitlesel göçleri, genel sonuçları ve günümüz Türkiye'sine olan demografik etkileri itibarıyla ortaya koymakta.

Eray YILMAZ, *Şevket Süreyya Aydemir ve Milli Sol Yaklaşımı* başlıklı çalışmasıyla Aydemir'in uzun siyasi yaşamı çerçevesinde, Cumhuriyet dönemindeki milli sol anlayışını analiz etmektedir. Son olarak, Seçkin ÇELİK *Atatürk Dönemine Dair Literatür Üzerine Bir Değerlendirme* başlıklı çalışma ile I. Dünya Savaşı'ndan 1940'lı yıllara kadar olan döneme ilişkin kaynakları resmî yayınlar, süreli yayınlar, biyografiler, anılar, başvuru eserleri ve araştırmalar şeklinde beş alt başlıkta değerlendirmekte.

20 Aralık 2012, Beytepe / Ankara